

STORTINGET

Innst. 298 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:143 S (2024–2025)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt, Sofie Marhaug og Mimir Kristjánsson om en kritisk gransking av skjermbruk i skolen

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen frembringe de reelle årlige utgiftene for innkjøp av digitale enheter og lisenser til læringsprogram for elever i grunnskolen.
- Stortinget ber regjeringen gjennom Utdanningsdirektoratet utarbeide en veileder som oppfordrer grunnskoler til å innføre skjermfrie spisepauser og til at den digitale enheten ikke skal være med hjem i sekken.
- Stortinget ber regjeringen granske digitaliseringen av skolen, inspirert av modell fra Sverige.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse av forslagene.

Komiteens behandling

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun har uttalt seg om forslaget i brev av 23. april 2025. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har invitert til å gi skriftlige høringsinnspill i saken. De skriftlige innspillene er sammen med sakens dokumenter tilgjengelige på [stortinget.no](#).

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Øystein Mathisen, Lise Selnes og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Linda Hofstad Helleland og Kari-Anne Jønnes, fra Senterpartiet, Kjerstin Wøyen Funderud og Marit Knutsdatter Strand, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, viser til representantforslaget.

Komiteen viser til at norske skoler er blant de mest digitaliserte i verden, med høy dekning av digitale enheter. Komiteen er opptatt av at alle barn og unge skal være trygge på skolen, og anerkjenner at det har vært for liten bevissthet knyttet til de uheldige sidene innføringen av digitale verktøy i skolen kan ha for elevenes læring og trygghet i skolehverdagen.

Komiteen viser til at det har vært uttrykt bekymringer fra foreldre, lærere og fagpersoner om den økende skjermbruken i skolen. En undersøkelse fra Skolenes landsforbund viser at seks av ti lærere mener det er for mye skjermbruk.

Komiteen merker seg at statsråden i sin uttalelse viser til allerede pågående arbeider i departementet og hvilke grep regjeringen har tatt for å tilpasse digitaliseringen av skolen til dagens utfordringer.

Komiteen er kjent med at det er ulik praksis fra kommune til kommune, og i enkelte tilfeller også fra skole til skole når det gjelder bruk av digitale læremidler i undervisningen. Komiteen mener det er viktig å finne en balanse mellom digital og analog læring. Skjermbruk bør kun brukes når det bidrar til bedre læring for elevene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at det over tid har vært for lite fokus på den ukritiske digitaliseringen av skolen. Digitale enheter har blitt tatt i bruk i undervisningen uten at man i stor grad har vært klar over hvilke konsekvenser det kan få. Disse medlemmer mener at det er behov for økt politisk handlekraft for å få kontroll på digitaliseringen i skolen.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering har tatt flere grep for å snu den negative utviklingen og for å skape en bedre balanse mellom skjerm og bok i skolen, blant annet ved å gi kommunene ekstraordinær støtte på 415 mill. kroner til innkjøp av trykte læremidler. Regjeringen har kommet med anbefalinger og retningslinjer for strengere regler for mobilbruk, med hensikt å øke konsentrasjon og læring i skolen, og innført nye nasjonale anbefalinger som skal hindre skadelig innhold på digitale enheter i skolen. Videre viser disse medlemmer til at kunnskapsministeren har bedt Utdanningsdirektoratet vurdere konsekvensene av å ta bort digitale ferdigheter som en av de fem grunnleggende ferdighetene for de yngste elevene. Disse medlemmer mener det er viktig å være «føre var» og tone ned bruken av digitale verktøy blant de aller yngste elevene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener det er avgjørende med godt skoleeierskap og god skoleledelse og at skolene skal ha lokalt handlingsrom, for å lykkes med en god skolehverdag for alle elever. Videre er det viktig at det skal være en god balanse i bruk av læremidler, og at det må finnes reelle valgmuligheter for lærerne. Disse medlemmer mener det er den pedagogiske bruken av læremiddelet som er det avgjørende for å lykkes, ikke læremiddelet i seg selv. Disse medlemmer mener at digital teknologi skal brukes med fornuft der det har et klart pedagogisk formål. Disse medlemmer mener videre det er viktigere å styrke lærernes digitale kompetanse og dømmekraft i bruk av digitale verktøy, heller enn å begrense dem gjennom byråkratiske retningslinjer.

Disse medlemmer er bekymret over at regjeringen Støre ikke tar på alvor at innkjøpet av skolebøker går ned til tross for at regjeringen har økt midlene til dette. Disse medlemmer merker seg at kunnskapsministeren stadig gjentar at de har bevilget mer penger

til skolebøker, uten å gjøre konkrete grep for at det faktisk skal føre til flere skolebøker.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet har sympati med forslaget og vil understreke behovet for gode, trykte læremidler og fysiske bøker i skolen. Den siste PISA-målingen viser et fall i elevenes beherskelse av matte, lesing og naturfag i nesten alle land. Det er en rekke sammensatte årsaker til dette fallet, men økt bruk, og ikke minst feil bruk, av digitale hjelpemidler på bekostning av tradisjonelle skolebøker og lesing og skriving på papir trekkes frem som en av faktorene. Dette medlem vil påpeke at tilgjengelig forskning viser at skolebøker bedre fremmer konsentrasjon og forståelse hos elevene. I motsetning til digitale hjelpemidler, som ofte er koblet til internett og dermed lett fører til distraksjoner, gir skolebøker en mer fokusert og uavbrutt leseopplevelse.

Dette medlem mener videre at bruk av fysiske skolebøker kan være viktig for barns evne til å lese og forholde seg til andre virkemidler enn digitale skjermer, og har tidligere uttrykt bekymring for at manglende økonomi til kjøp av skolebøker kan være medvirkende til økt skjermbruk i noen tilfeller. Dette medlem har videre merket seg at regjeringen i Danmark nylig kunngjorde at det er bredt politisk flertall for en satsing på lærebøker i grunnskolen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil fremheve gevinsten som digitale virkemidler kan ha når de brukes riktig. Disse medlemmer mener man må ha en helhetlig tilnærming til læremidlene for å kunne utarbeide en balansert og god læring i skolen, og at det er viktig å ha tillit til lærere og skoleledere med hensyn til metodebruk og valg av læremidler. Disse medlemmer vil også understreke at digitale læremidler kan ha avgjørende betydning for elever med spesielle behov, som dysleksi, syns- og hørselshemminger etc. Disse medlemmer er videre bekymret for at forslagene både er ressurskrevende og kan være byråkratiserende.

Disse medlemmer støtter derfor ikke representantforslaget.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig med en balanse mellom digitale læremidler og trykte bøker, i tillegg til andre læringsverktøy som læreren og laget rundt eleven har til disposisjon. Det viktige er at læreren har tid og tilgang på både oppdaterte digitale program og bøker til alle elever i alle fag. Hvordan dette løses i de ulike klasserom, varierer naturlig nok, og uansett hva man mener politisk, så er det den ansvarlige pedagog som kjenner klassen, elevene og hvilke metoder som er best.

Dette medlem er enig med forslagsstillerne i at det en del steder, ikke minst grunnet dårlig kommune-

økonomi, som har hatt for ensidig ressursbruk på kjøp av nettbrett. Samtidig melder mange skoler at man har lært mye av utviklingen og nå finner en bedre balanse i bruk av ulike verktøy. Det er viktig at skoleeiere og fagpersonene i skolen får ansvaret for å ta de gode valg, mens politikere må legge forhold og rammer til rette.

Dette medlem vil understreke behovet for trykte bøker og at Sosialistisk Venstreparti i samarbeid med regjeringen sikret 415 mill. kroner i økte midler for innkjøp av flere bøker. I en presset økonomisk situasjon vil det i en periode være behov for å innhente et etterslep mange steder. Men det er også behov for vedlikehold og oppdaterte digitale verktøy, slik at det må være opp til skoleeier å vurdere hvor behovet er størst.

Dette medlem har tillit til at statsråden jobber aktivt med hvordan skjermbruk bør reguleres, uten at kommuner og skoler overstyres. Det å bruke ressurser på å finne ut hva som har vært gjort, fremstår lite fornøytig. Det har vært en rask utvikling på dette området, ikke minst grunnet pandemien, og på alle nivå vil man kunne dra lærdom av de siste årene og med det få en best mulig balanse mellom ulike metoder i undervisningen. Men det er viktig at læreren får tid og mulighet for å tilpasse dette til sin klasse og sine elever.

Medlemen i komiteen frå Raudt meiner at det digitale eksperimentet norske barn og unge har vore utsett for dei seinare åra, må ta slutt. Det er ingen som er mot at ein skal nytta digitale verktøy der det er tenleg i eit pedagogisk perspektiv. Utfordringa i dagens skule er at skjermen har fått flyta fritt og har blitt ei kjelde til distraksjon og uro i klasseromma. Dagens ein til ein-dekking verkar ikkje å vera grunngeven i pedagogiske omsyn, men heller eit resultat av aggressiv marknadsføring frå teknologiselskap mot skuleeigarar. Det er høgst nødvendig å ta ned bruken av skjerm i skulen.

Reelle utgifter til innkjøp av digitale læremidler

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, merker seg statsrådens uttalelse, der det kommer frem at å pålegge kommunene en svært detaljert rapportering kan oppfattes som en begrensning av handlefrihet og føre til at nasjonale mål overskygger lokale prioriteringer. Mange skoleledere oppfatter allerede at mye ressurser går til rapportering. Flertallet vil fremholde viktigheten av å spille på lag med og tilrettelegge for kommuner og skoleeiere for å oppnå positive endringer.

Medlemen i komiteen frå Raudt viser til at det i dag ikkje finst ei oversikt over kor mykje pengar som kvart år går med til å kjøpa, reparera og vedlikehal-

da digitale einingar i skulen, ei heller kor mykje det kostar årleg for diverse lisensar til læringsappar. Resultatet er at ein ikkje kan setja investeringar i skjerm opp mot investeringar i trykte lærebøker. I fråsegna frå statsråden blir det peika på kor komplisert det vil vera å finna denne oversikta. Denne medlemen vil minna om at statsråden i eit intervju med Dagbladet 3. november 2024 uttrykte støtte til å få dei same tala på bordet.

På denne bakgrunn fremjar denne medlemen følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringen frembringe de reelle årlige utgiftene for innkjøp av digitale enheter og lisenser til læringsprogram for elever i grunnskolen.»

Veileder om skjerm i skolen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener at skolens spisepauser er en viktig arena for fellesskap og inkludering. Spisepauser med rom for gode samtaler og avkobling kan ha en helsefremmende effekt på flere måter.

Flertallet viser til statsrådens uttalelse, der det står at det allerede er forskriftsfestet at barnehager, skoler og skolefritidsordninger skal sørge for gode rammer for måltider som ivaretar måltidets sosiale funksjoner. Flertallet mener det ikke er behov for å utarbeide en veileder som oppfordrer grunnskoler til å innføre skjermfrie spisepauser på nåværende tidspunkt.

Medlemen i komiteen frå Raudt viser til at Skjermbruksutvalet har tilrådd at matpausar i skulen bør vera skjermfrie. Praksisen med skjerm under måltid er ikkje i tråd med rettleiaren for helse og miljø i barnehagar, skular og skulefritidsordning. Denne medlemen har forståing for at tilsette kan velja å bruka skjerm i matpausar for å få ro i ein hektisk kvardag, der bemanninga ofte er låg. Likevel er løysinga på dette betre bemanning, ikkje meir skjerm.

Denne medlemen deler også foreldre sin frustrasjon over at barn får skjermen sendt med heim i sekken etter skulen. Dette gjer det vanskelegare for foreldre å styra skjermtida til ungane, og risikoen for at eininga blir øydelagt, er stor.

På denne bakgrunn fremjar denne medlemen følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennom Utdanningsdirektoratet utarbeide en veileder som oppfordrer grunnskoler til å innføre skjermfrie spisepauser og til at den digitale enheten ikke skal være med hjem i sekken.»

Gransking av digitalisering i skolen

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til statsrådens uttalelse om at en gransking av digitaliseringen i skolen kan bli kostnadskrevende og vil påføre kommunene ytterligere belastende rapportering.

Disse medlemmer mener at Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering har tatt flere viktige grep for å hindre at den ukritiske digitaliseringen av skolen får fortsette, og for å skape en skole med mer læring og mestring. Disse medlemmer mener det er mest hensiktsmessig å rette fokuset fremover på hva som kan gjøres for å hindre ukritisk digitalisering i skolen, heller enn å bruke ressurser på en gransking.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener det er viktig at en evaluerer og forsker på digitalisering i skolen, men mener at forslaget om å «granske» antyder en uberettiget skepsis til digital utvikling. En gransking vil være kostnadskrevende og påføre kommunene unødvendig rapportering. Disse medlemmer mener også at det vil være lite hensiktsmessig, da det er store forskjeller mellom kommunene, både når det gjelder innkjøp og omfang av digitale læremidler.

Medlemen i komiteen frå Raudt er uroa for at digitaliseringa av skulen har vore motivert av profitt og ikkje pedagogikk. Forfattar og medievtar Maja Lunde har tidlegare stilt spørsmål ved dei tette banda mellom Skule-Norge og IKT-bransjen. Dette er forhold som i større grad bør granskast, og som ikkje er ein del av Skjermbruksutvalet sin rapport.

På denne bakgrunn fremjar denne medlemen følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringen granske digitaliseringen av skolen, inspirert av granskingen som nå foregår i Sverige.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen frembringe de reelle årlige utgiftene for innkjøp av digitale enheter og lisenser til læringsprogram for elever i grunnskolen.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gjennom Utdanningsdirektoratet utarbeide en veileder som oppfordrer grunnskoler til å innføre skjermfrie spisepauser og til at den digitale enheten ikke skal være med hjem i sekken.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen granske digitaliseringen av skolen, inspirert av granskingen som nå foregår i Sverige.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:143 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt, Sofie Marhaug og Mímir Kristjánsson om en kritisk gransking av skjermbruk i skolen – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 15. mai 2025

Hege Bae Nyholt

leder

Kjerstin Wøyen Funderud

ordfører

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/2281-

Dato
23. april 2025

Representantforslag Dok 8:143 S (2024-2025) om en kritisk gransking av skjermbruk i skolen

Jeg viser til representantforslag fra Hege Bae Nyholt, Sofie Marhaug og Mímir Kristjánsson om en kritisk gransking av skjermbruk i skolen.

Altfor lenge har man innført digitale verktøy i skolen, uten å være bevisst nok på også de uheldige sidene det kan ha for elevenes læring og trygghet i skolehverdagen. Elever i Norge leser dårligere enn før, og oppgir lavere leseglede enn tidligere. Det er også store forskjeller i leseprestasjoner blant barn og unge. Det vet vi fra flere internasjonale undersøkelser. Dette er svært bekymringsfullt.

Det er ulik praksis fra kommune til kommune, og i enkelte tilfeller også fra skole til skole i kommunen når det gjelder bruk av digitale læremidler i undervisningen. I organiseringen av norsk skole er det et viktig prinsipp med lokalt selvstyre og frihet for kommunene.

Det er viktig for meg å anerkjenne utfordringene med digitaliseringen fram til nå. Vi vet allerede at det har vært ulik praksis fra kommunene til kommune, og at digitaliseringen har vært for omfattende og ukritisk enkelte steder. Å gjennomføre granskinger som stadfester det vi allerede vet, er etter min mening ikke det riktige grepet nå. En slik granskning vil også være kostnadskrevende og vil påføre kommunene ytterligere belastende rapportering.

For meg er det nå langt viktigere å se framover og gjøre konkrete grep som bidrar til at norsk skole blir bedre. I spørsmål om digitalisering er veien videre viktigst. Derfor er det gjort flere grep fra regjeringen for å tilpasse digitaliseringen av norsk skole til dagens utfordringer.

Regjeringen jobber for en mobilisering rundt læring og konsentrasjon i skolen. Elevene skal møte tydelige krav og klare forventninger. Elevene skal lære seg grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving og regning som er avgjørende for videre læring i skolen, og for resten av livet. Derfor har vi blant annet styrket lesesatsingen, skolebibliotekene og gitt tilskudd til flere trykte lærebøker. Vi har fjernet mobilen fra klasserommene gjennom en tydelig nasjonal anbefaling mot mobil og smartklokker. Tilbakemeldingen er at det har gitt mer konsentrasjon og mer samhold blant elevene.

Barn og unge skal være trygge på skolen. Det er uholdbart at elever langt ned i barneskolen får opp vold, pornografi og selvskading på skole-iPaden. Vi vet også at mange elever blir forstyrret av annet innhold som spill og sosiale medier i undervisningen.

Utdanningsdirektoratet har derfor kommet med tydelige anbefalinger om at elever i barneskolen kun skal ha tilgang til nøye utvalgt innhold på sine enheter (tillatt-filter), og at både ungdomsskolen og videregående må bruke oppdaterte filtre for å stenge ute skadelig innhold. På barneskolen mener direktoratet det er særlig viktig med tillatt-filter dersom elevene bruker digital enhet på egen hånd, enten på skolen eller at de har den med hjem. Vi forventer at kommunene følger opp, og setter tydelige rammer

Nylig ga vi også Utdanningsdirektoratet i oppdrag å følge opp flere relevante tiltak i Stortingsmelding 34 (2023 – 2024) *En mer praktisk skole*. I oppdraget ber jeg Utdanningsdirektoratet foreslå hvordan det kan framgå av regelverket/læreplaner at digitale ferdigheter ikke skal være definert som en grunnleggende ferdighet for 1. – 4. trinn. Jeg mener at elevene på de laveste trinnene først og fremst må få bli trygge på læreren sin, på medelevene sine og få en aktiv skolehverdag – i tillegg til å konsentrere seg om ferdighetene som er grunnleggende for all læring – lesing, skriving og regning.

De ti siste årene har vært preget av rask teknologiutvikling, kanskje særlig med inntoget av kunstig intelligens. Det stiller nye og skjerpede krav til hva skolen skal lære barn og unge om sammenhengen mellom teknologi, kritisk tenkning og samfunnsforståelse, og hvilken digital kompetanse elevene trenger for framtiden. Vi må se på hvordan vi best kan sikre at fremtidige arbeidstakere i Norge både får en grunnleggende teknologisk forståelse, og muligheten til å fordype seg i teknologi. Derfor skal Udir utrede om vi trenger et eget teknologifag.

Med bakgrunn i blant annet evalueringen av fagfornyelsen, og med en litt lenger tidshorisont, skal Udir også vurdere om digitale ferdigheter fortsatt skal defineres som en grunnleggende ferdighet i læreplanene, og vurdere alternative løsninger for å ivareta målet om at elevene skal utvikle digital kompetanse.

Regjeringen har gitt ekstraordinær støtte til kommunene på 415 millioner kroner, til innkjøp av trykte læremidler. Regjeringen forventer at disse øremerkede midlene kommer i tillegg til, og ikke erstatter, kommunenes lokale bevilgninger. Det er viktig at lærerne har et reelt pedagogisk handlingsrom til å variere undervisningen og ha en god balanse i bruk av analoge og digitale læremidler, slik at alle barn i landet kan lære mer og bedre.

Utdanningsdirektoratet har gjennomført en stikkprøvekontroll som viser at kommunene bruker tilskuddet på lærebøker, men vi detaljstyrer ikke kommunenes øvrige budsjettarbeid.

Vurderingene om hvilke ressurser som skal benyttes skal ta utgangspunkt i hva som er best for læring. Lærere og skoleeiere bør ha handlingsrom til å velge læringsressurser ut fra hva som gir mest læring og utvikling for elevene. Jeg forventer og har tillit til at skoleeierne tar gode valg når de gjør innkjøp av teknologi til klasserommet. Mange av de grepene vi har gjort, har nettopp handlet om å legge til rette for at skoleeierne skal kunne ta gode valg, og øke handlingsrommet for lærerne å gjøre kloke pedagogiske valg omkring bruk av teknologi.

Kommunene har valgt en rekke ulike løsninger for sin digitalisering, som også vil ha ulikt kostnadsbilde. For det første velger kommunene selv digitale enheter. Fra Grunnskolens informasjonssystem (GSI) vet vi at om lag 30 prosent av elevene i grunnskolen har tilgang til en egen bærbar PC eller Mac, 24 prosent har Chromebook og om lag 40 prosent har tilgang til et eget nettbrett (iPad eller andre). Disse vil ha ulik innkjøpspris. Videre vil det være ulikt om kommunene kjøper de digitale enhetene eller inngår avtale med leasing fra en leverandør. Det vil være ulikt om de må kjøpe ekstra utstyr som tastatur eller digitale pinner, og det vil være ulikt hvor mye de benytter til digitale læremidler og verktøy. At en kommune har sørget for at alle elever har tilgang til digitale enheter sier i seg selv ikke noe om hvor mye elevene bruker de digitale enhetene og til hva. Økonomisk rapportering om hvor mye kommunen bruker på digitale enheter vil heller ikke si noe om lærernes handlingsfrihet i klasserommet, all den tid vi ikke samtidig vet noe om hvilken tilgang de har til trykte læremidler og utstyr til praktisk undervisning. Det vil heller ikke si noe om hvilke utgifter kommunen har i forbindelse med vurdering av læremidlene, drift og vedlikehold, anskaffelsesprosesser, kompetanseutvikling for lærere osv.

Kommunenes ansvar for og mulighet til å avgjøre hvilke læremidler som skal benyttes bør respekteres. Detaljert rapportering krever tid og ressurser i kommunen, og det er derfor viktig å balansere nasjonale ønsker med lokale behov. Å pålegge kommunene svært detaljert rapportering kan oppfattes som en begrensning av handlingsfrihet og føre til at nasjonale mål overskygger lokale prioriteringer. Staten innhenter primært informasjon om kommunenes bruk av de frie midlene gjennom Kommune-stat-rapporteringen (KOSTRA).

Skolens matpause kan være en viktig sosial arena for å fremme helse, trivsel og inkludering. Det er allerede i dag forskriftsfestet at barnehager, skoler og skolefritidsordninger skal sørge for gode rammer for måltider som ivaretar måltidets sosiale funksjoner. Videre skal virksomheten sørge for at barn og elever får tilstrekkelig tid og ro til å spise, jf. forskrift helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger § 9.

I *Nasjonal faglig retningslinje for mat og måltider i skolen* peker Helsedirektoratet på at skolen bør ha et bevisst forhold til bruk av TV eller annen underholdning under måltidet siden dette kan forstyrre spisingen og måltidets sosiale funksjon. Regjeringen har på denne måten allerede oppfordret til skjermfrie og sosiale måltider i barnehager og skoler. Samtidig kan det være både pedagogiske og sosiale grunner til at det av og til også brukes skjerm i spisepausene. Derfor er det ikke ønskelig å forby dette.

Generelt ønsker regjeringen en mer praktisk, relevant og variert skoledag, inkludert sosiale og fysisk aktive pauser for elevene. Dette er en av grunnene til at vi ba Utdanningsdirektoratet om å lage anbefalinger om restriksjoner på mobilbruk i skolen. Direktoratet anbefaler at skoleeier strengt regulerer bruken av private mobiltelefoner og smartklokker i både undervisningen og friminuttene på barneskolen.

Regjeringen har gjennom Meld. St. 34 (2023–2024) En mer praktisk skole Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.–10. trinn styrket innsatsen for en mer praktisk, relevant og variert skoledag for elevene blant annet gjennom etableringen av en rentekompensasjonsordning for investeringer i læringsarenaer, utstyr og inventar som bidrar til mer praktisk og variert opplæring i skolen. I ordningen kan kommunene få kompensert renteutgifter for å oppgradere læringsarenaer innendørs, men også for oppgradering av skolens utearealer. Dette vil også kunne gagne elevenes aktivitet i friminuttene.

Ifølge undersøkelsen Spørsmål til Skole-Norge våren 2022 er dessverre skjerm mye brukt i spisepausene i barneskolen. På spørsmål om skolen etterlever de nasjonale faglige retningslinjene for mat og måltider i skolen, svarer en av fire skoleledere i grunnskolen «ikke i det hele tatt», mens en av fem svarer «vet ikke». Dette er noe nedslående resultater, men jeg mener de allerede omtalte og igangsatte tiltakene vil bidra til å redusere skjermbruk i løpet av hele skoletiden.

I *NOU 2024:20 Det digitale (i) livet Balansert oppvekst i skjermen*es peker Skjermbrukutvalget på at flere studier har sett på hvordan barnas matvaner påvirkes av at de spiser måltider foran en skjerm, og at det kan være en sammenheng mellom skjermtid og mer usunne matvalg. En mulig forklaring på dette kan være at barnet retter oppmerksomheten mot skjermen, noe som kan forstyrre evnen til å regulere matinntaket. I tillegg kan skjermbruk under matpauser forstyrre måltidets sosiale funksjon. Skjermbrukutvalget anbefalte derfor skoler og barnehager og deres eiere å unngå skjermbruk under måltidene. I høringen av rapporten var det mange som var enige i intensjonen bak dette forslaget. Flere, særlig kommuner, pekte imidlertid også på at spisetiden ofte er en del av undervisningstiden og at det derfor bør være opp til lærerens pedagogiske skjønn hvordan måltidet blir organisert.

Forslagsstillerne viser til at den svenske Riksrevisjonen har igangsatt en granskning av skolemyndighetenes arbeid for at skolene skal basere seg på vitenskapelig og etterprøvbar forskning. Det er ikke naturlig for meg å uttale meg om hvorvidt Riksrevisjonen bør eller ikke bør igangsette en slik revisjon. Riksrevisjonen har for øvrig allerede igangsatt en forvaltningsrevisjon om læremidler i grunnopplæringen og en forvaltningsrevisjon om elevers grunnleggende ferdigheter.

Overordnet del av læreplanverket utdyper verdigrunnlaget i opplæringslovens formålsparagraf og de overordnede prinsippene som gjelder for hele grunnopplæringen i Norge. Der står det at lærere og ledere utvikler faglig, pedagogisk, didaktisk og fagdidaktisk

dømmekraft i dialog og samhandling med kolleger. Utøvelse og utvikling av det profesjonelle skjønnet skjer både individuelt og sammen med andre. Faglig dømmekraft forutsetter også jevnlig oppdatering. Lærerprofesjonen må derfor vurdere sin pedagogiske praksis for å møte enkeltelever og elevgrupper best mulig.

Det understrekes også at kompliserte pedagogiske spørsmål sjelden har sikre svar, og at de ansatte i skolen derfor må ha aksept og rom for å bruke sin vurderingsevne i yrkesutøvelsen. Lærere må tenke nøye over hva, hvordan og hvorfor elevene lærer, og hvordan de best mulig kan lede og støtte elevenes læring, utvikling og dannning. Lærere som i fellesskap reflekterer over og vurderer planlegging og gjennomføring av undervisningen, utvikler en rikere forståelse av god pedagogisk praksis. Dette må gjøres med utgangspunkt i både profesjonens kunnskapsgrunnlag og grunnopplæringens verdigrunnlag. Dette er sentrale prinsipper som må ivaretas og sikres lokalt, og som vi må støtte oppunder fra nasjonalt hold.

En sentral forutsetning for at lærerne, skolene og kommunene skal kunne basere seg på vitenskapelig og etterprøvbar forskning er at slik forskning blir utført og er tilgjengelig for dem. Jeg kan i den forbindelse peke på at regjeringen satte ned Skjermbrukutvalget som leverte *NOU 2024:20 Det digitale (i) livet Balansert oppvekst i skjermenes tid* før jul og som nylig har vært på høring. Utvalget leverte et oppdatert kunnskapsgrunnlag om hvordan skjermbruk påvirker og henger sammen med læring. I innstillingen har utvalget gitt råd til myndighetene, men også direkte til skoleeiere og lærere, om hvordan skjermbruk bør være i skolen. I høringsinnspillene har flere kommuner støttet de fleste rådene og tar med seg kunnskapsgrunnlaget videre i sitt arbeid.

Videre har regjeringen som et tiltak i Strategi for digital kompetanse og infrastruktur bedt Utdanningsdirektoratet etablere et eget forskningsprogram for digitalisering og digital kompetanse i barnehage og skole. Programmet har som overordnet mål å utvikle ny forskningsbasert kunnskap om digitalisering og digital kompetanse i barnehage og skole. Formidling av forskningsresultater er en viktig del av arbeidet. Programmet pågår fram til i 2030.

Skjermbrukutvalget peker på at teknologiutviklingen går raskt – og stadig raskere. Teknologi gjennomsyrrer også samfunnet, og teknologiske endringer kan ha enorm betydning både for samfunnet og for den enkelte. Når utviklingen går så raskt og er så gjennomgripende i samfunnet, er det noen ganger viktig å kunne handle raskere, og forskningen holder ikke alltid tritt. Derfor har jeg tatt til orde for at vi må legge føre-var-prinsippet til grunn i politikktutforming, særlig når det gjelder de yngre elevene.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådens signatur

